

תצוה ב

והראב"ד פליגי אי יש דין כלאים רק כאבנטי או גם כעוד בגדי כהונה (דכהן גדול).

ויש לומר, שב' פלוגתאות אלו בין ה' רמב"ם והראב"ד תלויות זכ"ז:

הא דפליגי הרמב"ם והראב"ד אם הותרו כלאים בבגדי כהונה רק בשעת העבודה או כ"ז שהוא במקדש (אפילו שלא בשעת עבודה), הוי פלוגתא בגדר היתר כלאים בבגדי כהונה:

הרמב"ם כתב בפירוש שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא ע"ד היתר כלאים ב' ציצית, שזהו רק דיתוי"י (או היתרי"י), והיינו דאיסור כלאים נדחה והותר"י ב' מקום מצות עשה דעבודת הכהונה"י, כמו

א. כתב הרמב"ם בסוף הל' כלאים: „כהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין מפני ה' אבנט שהוא כלאים, ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה שהיא מצות עשה כציצית" (ועד"ז כתב בהל' כלי המקדשי ד, האבנט מפני שהוא שעטנז, אסורי לכהן הדיוטי ללבושו אלא בשעת עבודה"). והראב"ד השיג, מהא דאמרו בגמרא ש' במקדש אפילו שלא בשעת עבודה מותר".

ועוד השיג הראב"ד על מ"ש ה' רמב"ם דלוקין רק „מפני האבנט שהוא כלאים” – „אטו חשן ואפוד מי לית בהו כלאים”. וברדב"ז תי' ד, „אבנט הי' מרו-קם צמר ורך הי', אבל חשן ואפוד ארוגים היו ואפשר שהיו קשים ואינם כלאים”, ולפי ביאור זה ברמב"ם נמצא דהרמב"ם

ברדב"ז. כס"מ. ועוד) – דגם להרמב"ם יש כלאים בחשן ואפוד כ' דכהן גדול.

(9) כבר העיר, דבכ"מ אתא שגם בכתונת היו כלאים (יל"ש צו רמז תקיג. וראה קה"ע לירושלמי יומא פ"ז הל"ג. ידי משה ורד"ל לויק"ר שם פ"י, ו). אבל ראה יפה תואר שם. ואכ"מ.

(10) ראה ח"י הרמב"ן יבמות ד, ב ד"ה הא דקאמרינן. וראה לקו"ש חט"ז ע' 237 הערה 41. וש"נ.

(11) כדעת ר"ת בתוד"ה תכלת מנחות מ, ב. ועוד. הובא ברמב"ן יבמות שם.

(11*) ראה בארוכה שו"ת הצ"ע שער המילואים ח"ד ס"א, שהרמב"ם ס"ל דכלאים בבגדי כהונה אישתרי לגמרי והוא היתר גמור (אלא שהוא רק בעידן עבודה), ומתירץ עפ"י קושיות השאג"א (שבערה הבאה) על שיטת הרמב"ם. ע"ש.

(12) כן מוכח כשאנת ארי' (סי' כט), שכוונת הרמב"ם היא למ"ע דעבודה. ע"ש. ובכמה מפרשים כ' שכוונת הרמב"ם ב' שהיא מצות עשה אינה לגוף העבודה, אלא למ"ע דלבישת בגדים לצורך עבודה (כלשונו בסהמ"צ מ"ע לג). ואכ"מ.

(1) פ"ח הי"א.

(2) בדפוסים הנפוצים, כאן היא התחלת הלכה י"ב. ובהר המורי' שם כ' שהיא טה"ד והוא המשך להלכה הקודמת. וכ"ה בהוצאת קאפח.

(3) ראה כס"מ ועוד שם, דהיה לכה"ג, ונקט הרמב"ם כהן רדיט לאפוקי כה"ג ביהכ"פ. ואכ"מ.

(4) הל' כלאים שם. ועד"ז השיג בהל' כלי המקדש שם – „כל היום מותר במקדש".

(5) יומא טז, א.

(6) הל' כלאים שם.

(7) להרמב"ם הל' כלאים שם ונמצאין למ"ש בהל' כלי המקדש. וברדב"ז לפנינו שם (הל' כלי המקדש – נדפס ברמב"ם הוצאת שולזינגר. ועוד) ליתא. וכן בשו"ת שלו ח"ה סי' אלף תע (לשונות הרמב"ם סי' יז). וראה פ"י מהר"י קורקוס להל' כלי המקדש שם (נדפס ברמב"ם הוצאת הנ"ל). ועוד.

וכבר שקו"ט במפרשים דביומא שם משמע דהאבנט קשה. וראה בעל המאור ור"ן לביצה יד, ב. השגות הראב"ד שם. ועוד. ואכ"מ.

(8) משאיכ לשאר התיירוצים (ראה תי' הב')

אלא שנדחה (והותר) במקום מצות עשה, מסתבר למעט הדיחוי וההיתר דאיסור כלאים ככל האפשרי, ולכן ס"ל לה' רמב"ם שגבי חשן ואפוד אין צריכים להיתר האיסור כי "היו קשים ואינם כל-אים", ורק באבנט יש דין כלאים שהותרו בשעת עבודה.

ב. ע"פ הנ"ל בדעת הרמב"ם, אולי יש לבאר טעם ע"ד הנגלה שרק האבנט יש בו דין כלאים ולא אף אחד משאר בגדי כהונה (ולדעת הרמב"ם גם בבגדי כה"ג כן הוא) – דלכאורה מאי שנא בגד זה שרק בו ציוותה תורה שיהי עשוי מכלאים?

יש לומר בזה, ע"פ מה דאיתא בגמ' רא"י דחגורה בעת התפלה יש בה משום "הכזי" לקראת אלקיך ישראל" (ולכן כתבו הראשונים¹⁸, "שצריך לאזור חלציו כשמתפלל", וכן נפסק בטור ושולחן ע-רוך¹⁹).

ועפ"ז יש לומר, שזהו גם תוכן ענין האבנט בבגדי כהונה, דכל עיקר ענינו הוא משום "הכזי לקראת אלקיך ישראל" אל". דשאר בגדי כהונה הם לבושים ו-בגדים לכסות את האדם (כתפקידם ה-רגיל של בגדים), אלא שנעשו באופן מיוחד, "לכבוד ולתפארת"²⁰, להיותם בגדי קודש לעבודת הכהונה²¹ ולבושים

שהותר במקום מצות ציצית, ולכן אין מקום להתירו אלא בשעת עבודה בלבד:

משא"כ הראב"ד ס"ל שיש חילוק עיקרי בין כלאים בציצית וכלאים ב-בגדי כהונה²², דגבי ציצית יש לימודי להיתר כלאים בציצית (מסמיכות בקראי בשני הענינים, "לא" תלבש שעטנז גו' גדילים תעשה לך גו'), משא"כ בבגדי כהונה אין כאן לימוד מכתוב להיתר כלאים בבגדי כהונה, אלא מפני שכן ציוותה תורה לעשות האבנט מצמר ו-פשתני²³, ובדרך ממילא ידעינן שאין כזה איסור (כלאים), היינו שמלכתחילה כן הוא אופן קיום לבישת בגדי כהונה, שיש בהם כלאים. ולכן ס"ל שאין היתר לבי-שת כלאים בבגדי כהונה תלוי בעשיית העבודה, אלא שגבי בגדי כהונה מעי-קרא לא נאמר האיסור דכלאים²⁴.

ועפ"ז יש לומר, שזהו גם טעם פלוג-תתם אם רק באבנט הי' דין כלאים או גם בחשן ואפוד:

לדעת הראב"ד שמעיקרא לא נאמר דין כלאים בבגדי כהונה, מסתבר לרבות כלאים בבגדי כהונה (שגם בחשן ואפוד יש כלאים), להדגיש דכך ציוותה תורה מלכתחילה שכן צ"ל אופן עשיית בגדי כהונה: משא"כ לדעת הרמב"ם, שבעצם גם בבגדי כהונה נאמר איסור כלאים,

(18) שבת י, רע"א.

(19) עמוס ד, יב.

(20) תוס' שם. ועוד. והובא גם בהגמ"י לרמב"ם

הל' תפילה פ"ה ה"ה.

(21) ארי"ח סצ"א ס"ב. וכן בשו"ע אדה"ז שם.

(22) פרשתנו כח, מ.

(23) ולהעיר מהשק"ט (ראה אתון דאורייתא

להר"י ענגל) כלל יט. בית האוצר (להנ"ל) מערכת

ב' כלל י"ד. ושו"נ, אם בגדי כהונה הוי לצורך

הכהנים (שאינו נעשה כהן בלי הבגדים), או דהוי

לצורך גוף העבודה.

(13) בהבא לקמן ראה (באו"א קצת) שאגת ארי'

שם (ס"ל). ובכמה אחרונים.

(14) יבמות ד, רע"א ואילך.

(15) תצא כב, יא"ב.

(16) פקודי לט, כט. וראה יומא ו, א (וברשי'

ותוס' שם). ושו"נ.

(17) אלא שזהו רק במקדש (כל' הראב"ד), ולא

במדינה. וראה השק"ט בשא"א שם (ס"ס ל').

וי"ל, כי מקומו של לבישת בגדי כהונה הוא רק

במקדש, משא"כ במדינה אסור ללבושם וליהנות

מהם, וממילא לא בטל שם איסור כלאים.

וכיון שלדעת הרמב"ם עיקר טעם ה־היתר דכלאים הוא רק מחמת מצות עשה דעבודת הכהונה¹², לכן, לא היו כלאים אלא בבגד זה שכל ענינו הוא „הכון לקראת אלקיך ישראל“, הכנה לעבודתה¹³.

ג. וצ"ע בפנימיות הענינים, סו"ס מאי טעמא אמרה תורה שעבודת הכהונה נעשית דוקא ע"י לבישת בגד שיש בו כלאים?

ובפרט שעצם ענין הכהונה תלוי ב־בגדי כהונה, כמו שאמרנו¹⁴, „בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם“, ונמצא, שענין הכהונה נפעל על ידי לבישת בגד שיש בו כלאים¹⁵.

ועפ"ז י"ל שגם לדעת הרמב"ם אין ה־כלאים בבגדי כהונה רק ענין של היתר, אלא יש בזה תוכן מיוחד, דענין ועבודת הכהונה מחייב שיהי' בו בגד של כלאים. אלא שלדעת הרמב"ם תוכן זה שייך (א) אך בשעת העבודה, (ב) ורק באכנס.

ד. ויובן זה ע"פ המבואר בבחיית¹⁶ ב־

המיוחדים לכה"ג, הרי יש בכל א' מהם תפקיד מיוחד: על האפוד היו אבני שהם שבהם היו חקוקים שמות בני ישראל²⁴; וכן בחושן היו י"ב אבנים כנגד י"ב שבטים²⁵, ועוד זאת שבו היו האורים ותומים²⁶; בשולי המעיל היו הפעמונים, „ונשמע קולו בבואו על הקודש גו"²⁷; והציץ שעליו הי' חקוק „קודש לה"²⁸ הי' כדי לכפר על „עון הקדשים"²⁹;

משא"כ האבנט עיקר ענינו ותפקידו הוא הענין ד„הכון לקראת אלקיך ישראל“ [שהרי המכנסים היו בהם „שנצים“³⁰ כדי לאזור אותם, והכתונת אינה צריכה אבנט כדי להחזיקה³¹], כפשוטו ענין ה־אבנט, שמורה על גמרי³² לבישת הבגדים, ומוכנים לעשיית העבודה.

(24) פרשתנו שם, ט ואילך.

(25) שם, יז ואילך.

(26) שם, ל.

(27) שם, לג-לה.

(28) שם, לו.

(29) שם, לח.

(30) נדה יג, סע"ב. רמב"ם הל' כלי המקדש

פ"ח ה"יח.

(31) ואף את"ל שהאבנט מהדק הכתונת להגוף, הרי אורך האבנט ל"ב אמה, ומקיפו ומחזירו כר"ך ע"ג כר"ך (רמב"ם הל' כלי המקדש ספ"ח. וראה לקמן ס"ז הדיעה שכורכו ל"ב פעמים), שזה אינו כשביל הידוק הכתונת לחוד (שלזה הי' די בפעם אחת או שתיים), ואינו אלא מצד הענין ד„הכון גו“.

(32) ואף שלבישת המצנפת היא אחרי האבנט (רמב"ם שם פ"י ה"א"ב) — הרי המצנפת שהיא לבוש שעל הראש הו"ע בפ"ע, ואינו שייכת לשאר הבגדים שעל עיקר הגוף (שהאבנט סביבו).

ועפ"ז מדויק לשון הגמ' (סנהדרין פג, ב) „וח“

(*) ולהעיר משאגת ארי' (סכ"ט), שמדייק מל' המשנה (יומא ע"א. ב) והגמ' (סנהדרין מט, ב) שלבישת האבנט היא לבטוח, „כדי שלבישת האבנט יהי' סמוך לעבודה“. ע"ש. וראה גם צפתי' להל' כלאים כאן (כד, ג).

גרס אותם אבנט (פרשתנו כט, ט) בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם כו" (ובפרש"י סנהדרין שם „וחגרת אותם אבנט גו“, והיתה להם כהונה משמע שעי' הבגדים היא כהונה“) ועד"ז ברמב"ם שם ה"ד „וחגרת אותם אבנט והיתה להם כהונה בזמן כו" — ומשמט (אמצע הכתוב) „וחבשת להם מג" בעות' — כי זהו תוכן ענין האבנט, גמר לבישת ה־בגדים והכנה לעבודה, ולכן הוא העיקר כו".

(33) להעיר מתוס' (סדיה תלית חולין קי, ב), דהטעם שאשטרי כלאים בבגדי כהונה רק בשעת עבודה הוא לפי שבבגדי כהונה „עיקר לבישתו לצורך עבודה“.

(34) סנהדרין ורמב"ם שם.

(35) להעיר ממ"ש בגלינוי הש"ס (להרי' ענגל)

לשבת (כא, ב), שהצורך בנס חנוכה (אף דטומאה

דחוי' בצבור) הוא לפי שאז היתה חנוכה הבית,

וחינוך והתחלת הענין צ"ל בטהרה לגמרי. ע"ש.

(36) קדושים יט, יט.

שע"ז מחבר רוח הקדושה עם רוח ה' -
טומאה שהם הן מין בשאינו מינו, ועפ"ז
מבאר⁴¹ הא דמצינו שבקדושה צ"ל דוקא
„הרכבה ומזיגות המדות זכ"ז, שאין ב'
כך ענין של כלאים, כי בקדושה „הכל
אחדות . . הכל הוא מין א' הביטול
וההכנעה אליו ית' . . עיקר מין בשאינו
מינו זהו הקדושה עם הקליפות שה'
קדושה הוא ביטול אליו ית' והקליפות
הם יש ודבר נפרד".

(ב) עצם ערבוב שני סוגי כוחות ה'
עליונים הוא היפך הרצון⁴², וע"ד מ"ש
הבחיי לפני⁴³ (מהרמב"ן⁴⁴) בטעם איסור
כלאים ע"ד הפשט, „כי כן יסד המלך
יתעלה במעשה בראשית שיה' כל אחד
ואחד למינהו, ומי שהוא מרביע או
מרכיב שני מינין הרי הוא משנה ומכחיש
מעשה בראשית שכתוב שם „למינהו"⁴⁵
והוא עושה הפך ה' שרצה להבדיל בין
המינין" - עד"ז הוא בוסד איסור כלאים,
שהוא „מערבב הכחות העליונים", דעצם
ערבוב שני סוגי כוחות עליונים הוא
היפך הרצון, וכמבואר בספרים⁴⁶, דצמר
ופשטים (ועד"ז שור וחמור) הם כנגד
חסד וגבורה שהן מדות הפכיות, ולכן
אין חבורן עולה יפה.

ולפי ביאור זה צריך לומר, דהא ד'
מצינו שבקדושה ישנה „הרכבה ומזיגות
המדות זכ"ז, אין זה כענין הכלאים, כי
גדר הכלאים הוא כאשר מבטלים את

טעם וסוד איסור שעטנז (ע"ד הקבלה),
ד„המעמיד תולדות למטה מין בשאינו
מינו הרי זה גורם הפך השלום כי הוא
מערבב הכחות העליונים ומבטל אותן
ועוקר אותן ממנויים . . השנים הנולדים
בעולם ראשונה (קין והבל) היו כלאים,
זה מצד הרוח הטובה וזה מצד הרוח ה'
רעה ואנחנו נצטינו להמשך אחר הרוח
הקודש ולהתרחק מן הרע שהוא מצד
רוח הטומאה על כן נאסר לנו הכלאים
כי הוא חבור שני קצוות שהם שני
הפכים . . אין חבורן עולה יפה . . נאסר
לנו הבגדים . . לפי שהנולדים ראשונה
קרבנם ה' צמר ופשטים זה הביא הצמר
וזה הביא הפשטים⁴⁷ ולכן נאסר לנו
חבור הצמר והפשטים יחדיו . . הלוּבש
בגד זה מערבב הכחות העליונים⁴⁸ . .
ישראל הוזהרו מהחבור הזה שהם
הפכים כדי להתרחק מרוח הטומאה ול'
התקדש ברוח הקודש".

ויש לומר, שבאריכות לשונו מרמז
לשני אופנים בביאור איסור כלאים, ש'
הוא „חבור שני קצוות שהם שני הפכים
. . אין חבורן עולה יפה":

(א) ערבוב „רוח הטובה" עם „רוח
הרעה"⁴⁹ (כמו קין והבל), ואנחנו נצטינו
להמשך אחר הרוח הקודש ולהתרחק מן
הרע שהוא מצד רוח הטומאה.

וכמ"ש אדמו"ר הצ"צ⁵⁰ (בביאור דברי
הבחיי), „שעיקר איסור הכלאים מפני

(41) אוה"ת לני"ך שם ע' קלב"ג.

(42) ראה זהר שם. וראה אוה"ת פרשתנו ס"ע
א'תשטו. סה"מ תרל"ד ס"ע כט ואילך. לקוטי לוי"צ
על זהר כרך ב' (ע' פט). ועוד. וראה בארוכה בכ"ז
- לקוטי חכ"ס ע' 125 ואילך (ובהערה 39 שם).
וש"נ.

(43) קדושים שם (בשינוי לשון).

(44) בראשית א. יב. ועד"ז שם, כא. כה.

(45) ראה במקומות שנשמנו בהערה 42. ועוד.

(37) תנחומא בראשית ט. פרקי דר"א פכ"א. זהר
שבהערה הבאה. ועוד.

(38) ראה עד"ז ברמב"ן קדושים שם מ, חב"ריני.
אבל זהו רק לענין כלאי זרעים, משא"כ בבחי' ש'
הוא זה לענין שעטנז. ומקורו בוח"ג (פ, ב), „דעביד
ערבוביא בחילא דלעילא".

(39) וכן מוכח בוהר שם. ע"ש.

(40) אוה"ת לני"ך ע' קלב. וראה אוה"ת תצא ע'
תתקס"א. וראה ד"ה לא תלבש תרע"ח. ועוד.

הבחי שם בטעם „שהותר הכלאים ב-
ציצית גם בבגדי הכהנים” – „לפי שכל
הכחות המשתנים זה מזה כולן כלולין
במצות ציצית . . אין צריך לומר בבית
המקדש בשעת העבודה שכל הכחות
כלולין שם”⁴⁸ – ד„לכאורה אין לזה
הבנה, דאם הפשתים הם מבחי סטרא
אחרא דקין איך הם כלולים למעלה יחד
עם הקדושה, ומבאר הצ”צ, דשורש ה-
פשתים למעלה „גבוה מאד”, אלא של-
מטה נעשה מזה ענין של קליפה וסטרא
אחרא (ע”ד הארי, שלמטה הוא חי”מ-
אה, ואילו בשרשו הוא אחד מד’ חיות
המרכבה” ודברא אל הימין), „ולכן
בציצית ובביהמ”ק אי הפשתן מעין ש-
הוא בשרשו, שם הוא מין במינו”. היינו
שבביהמ”ק (מקום שכולו קודש) מאיר
שרשו של הפשתן ששם הוא ענין ב-
קדושה].

משא”כ לפי האופן השני הנ”ל, זה ש-
הותרו כלאים בציצית ובביהמ”ק אינו
רק לפי שהמדובר בעולם הקדושה (ש-
הרי לפי ביאור זה, גם בעולם הקדושה
אין לערבב כוחות העליונים באופן של
„כלאים”, כנ”ל), אלא לפי שבקדושה
גופא הם ענין גבוה מאד, ו„במקום”⁵⁰
גבוה יוכלו להתחבר שני ההפכיים ע”ד
עושה⁵¹ שלום במרומיו”, „מיכאל⁵² שר
של מים וגבריאל שר של אש ואין
מכבים זה את זה”.

דהענין ד„עושה שלום במרומיו” אינו

ה„למינהו”, שמערבבים שני מינים ביחד
באופן שמתבטלות והגבלות וההגדרות
של המין, וכן בערבוב הכחות העליונים
(הנגרם ע”י עשיית כלאים למטה), ש-
נעשה ערבוב גמור באופן שהכח אינו
פועל כפי תפקידו: משא”כ ענין הרכבת
ומיזגת המדות אינו מבטל פעולת כל
אחת מהמדות, אלא שכל מדה מורכבת
גם מהמדה ההפכית.

משל לדבר – משרי המלך, שלכל
אחד יש תפקיד מיוחד, שזה ודאי שרצון
המלך הוא, שלא זו בלבד שכל שריו
יעבדו יחד, באופן שעבודתו של אחד
לא תסתור לשליחותו של השני, אלא
עוד זאת, שכל אחד (בתור תפקידו ה-
פרטי) יסייע למילוי השליחות והתפקי-
דים דעוד שרי המלך, שהרי כולם הם
ממונים ושלוחים למלא את רצון המלך;
אבל ביחד עם זה, כל אחד מהשרים
צריך לפעול בתחום שלו דוקא, ולא ל-
התערב בתחומו של חברו. וכאשר מת-
בטלים התחומים וההגבלות דשרי המלך,
ה”ז היפך רצון המלך.

ה. ולפי ההבדל בין שני ביאורים
אלה בסוד איסור כלאים, יובן החילוק
בטעם היתר כלאים בציצית וכן בבגדי
כהונה:

לפי אופן הא’, שטעם איסור כלאים
הוא מפני עירוב רוח הקודש ורוח ה-
טומאה, הרי טעם היתר כלאים בציצית
ובמקדש הוא לפי ש„הקדושה כל כך
גדולה שם עד שאין כח כלל לסט”א”⁴⁶,
והיינו שבטל כח הסט”א שבפשתים
(דקין).

[וכמו שמבאר אדמו”ר הצ”צ⁴⁷ דברי

(48) ראה זהר שם פז, א.

(49) ראה אוה”ח אחרי יו, יד.

(50) ל’ הצ”צ – אוה”ת פרשתנו שם. וראה

סה”מ תרל”ד שם.

(51) איוב כה, ב.

(52) במדבר פ”ב, ח (וש”נ) – בשינוי לשון.

זח”א בהשמטות רסג, א (מספר הבהיר). אגה”ק

סי”ב.

(46) לשון הילקוט חדש (ערך אדם סעף עז) –

הובא באוה”ת פ’ תצא ריש ע’ תתקס.

(47) אוה”ת שם ס”ע תתקסא ואילך.

מצד „מיכאל“ ו„גבריאל“ עצמם, זכיון שהם הפכים, לכן, אע"פ שאפשר להיות הרכבה ומזיגה ביניהם, מ"מ א"א להיות (מצד עצמם) אחדות גמורה ביניהם, ש' ייעשו כמו מציאות אחת (כמו שאי אפשר לחבר אש ומים יחד), אלא השלום ה' אמיתי ביניהם הוא רק בכחו של הקב"ה, שהוא ית' שלמעלה משניהם, עושה שלום ביניהם.

ודוגמא לזה⁵³ — משרי המלך כשהם עומדים לפני המלך, שאז לא נרגשת מציאותם ותוקפם כלל, כ"א אך ורק מציאות המלך, ולכן עומדים שם ב' אחדות גמורה בלי כל פירוד ביניהם.

וכן בענין היתר-כלאים בציצית וב' ביהמ"ק, שהם בחי' גבוהה מאד, עצמותו ומהותו ית' הפשוט בתכלית הפשיטות, שלכן „יוכלו להתחבר שני ההפכיים“.

ו. ויש לומר, שזהו הביאור הפנימי בפולגת הרמב"ם והראב"ד אם כלאים בבגדי כהונה הותרו רק בשעת העבודה או אפילו שלא בשעת העבודה אם נמצאים במקדש:

שיטת הראב"ד היא בהתאם לביאור הא' הנ"ל בסוד איסור כלאים, מצד ער-בוב רוח הקודש ורוח הסטרא אחרא, ולפ"ז מובן, שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא מצד קדושת המקדש, שמצד קדושת המקדש⁵⁴ בטל ממנו הגדר דכלאים (כיון שכולו קודש ואין שם ענין של סט"א חי) ונחשב מין במינו.

[ועפ"ז יש לתרץ (בפנימיות הענינים) שיטת הראב"ד, דגבי בגדי כהונה ס"ל

שהותר איסור כלאים גם שלא בשעת עבודה, ואילו גבי ציצית פסק דלא ה' תר אלא במקום מצוה⁵⁵, משא"כ שלא במקום מצוה לא הותר, וכמ"ש⁵⁶ דזה ש' נשים שרצו להתעטף בציצית מתעטפים בלא ברכה, היינו „דוקא בציצית שאין בה כלאים“ — דלכאורה מאי שנא (וכפי שהאריכו באחרונים⁵⁷) — וע"פ הנ"ל מובן, כי רק גבי בגדי כהונה אמרינן דבטל איסור כלאים גם שלא בשעת עבודה מחמת קדושת (מקום) המקדש, משא"כ בציצית שאין בטלית עצמה „שום“⁵⁸ קדושה כלל ומותר להשתמש בה דברי חול⁵⁹ (וגם הציצית עצמה⁶⁰ הן רק „תשמישי“⁶⁰ מצוה . . שאין בעצמן שום קדושה רק שמשמשין בהן לשם מצוה), ולכן רק בקיום המצוה בטל כח הסט"א ואין איסור כלאים].

משא"כ שיטת הרמב"ם היא בהתאם לאופן הב' הנ"ל בסוד איסור כלאים, ש' הוא מצד עצם ערוב הכחות העליונים, והיתר כלאים בציצית ובגדי כהונה הוא מחמת גודל גילוי האלקות, פשיטות ה' עצמות, שבהם. ולכן ס"ל להרמב"ם שה' היתר בבגדי כהונה הוא רק בשעת עבודת דה (ולא מצד כללות קדושת המקדש), שרק כאשר הכהנים עובדים עבודתם, שהיא בביטול כעומד לפני המלך, לפני

(55) דלא כשיטת ר"ת (תוד"ה תכלת מנחות מ, סע"ב ואילך. תוד"ה טלית חולין קי, ב). וכן פירש מהר"י אבוהב בדעת הרמב"ם (הובא בכס"מ להל' ציצית פ"ג ה"ח. אבל בכס"מ שם דוחהו. וראה גם שר"ת הצ"צ א"ח ר"ס ג').

(56) בהשגות להל' ציצית שם ה"ט.

(57) ראה בארוכה שאגת ארי' ס"ל. ועוד.

(58) ל' התואר מג"א (ק, א) ולקו"ת שלח (מד,

ב). וראה שו"ע (ודאדה"י) א"ח סכ"א.

(59) שאסור להשתמש בהם תשמיש של חול — ראה הנסמך בהערה הקודמת.

(60) ל' אדה"ז בשו"ע שם.

(53) ראה בזה תורת חיים ח"ש (קל, ב). ובכ"מ.

(54) אלא שבבחי' שם (שבאוה"ת תצא שם מפרשו לפי אופן זה, כנ"ל) מפורש „בבית המקדש בשעת העבודה“.

ויש להוסיף בזה ע"פ המבואר בענין ה"אבנט" ע"ד החסידות⁶⁵, שהוא כנגד המקיף דיחידה, שענינה של יחידה שב- נפש הוא – "יחידה לייחדך", שנעשה חד עם קוב"ה, יחידו של עולם. ויש לומר, שזהו גם הטעם ש"אורכו" ל"ב אמה, מקיפו ומחזירו כרך ע"ג כרך", היינו שאינו מסתפק בהכנה דכריכת האבנט סביב כל גופו פעם אחת, אלא "מקיפו ומחזירו כרך ע"ג כרך" כו"כ פעמים, ש- בזה מודגשת המסירה והנתינה להקב"ה בתכלית השלימות, מצד עצם הנשמה, בחי' יחידה. ויש לומר, שזהו גם הרמז בכך ש"אורכו ל"ב אמה" (ו"א שכוורכו ל"ב פעמים⁶⁶), כמנין ל"ב – כי "נקו- דה"ה העצמית שבנפש (בחי' היחידה) . . נאחזת בל"ב דוקא.

ולכן דוקא בבגד זה, השייך בגלוי ל- הביטול דעומד לפני ה', ישנו ענין היתר כלאים, ע"ד "עושה שלום במרומיו", בי- טול שרי המלך כשעומדים לפני המלך (כנ"ל)⁶⁷.

ועד"ז הוא במצות ציצית (כפי שה- רמב"ם מדגיש, שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא כהיתר כלאים בציצית), ש- תוכן מצוה זו הוא מסירה ונתינה כללית להקב"ה, מצד עצם נפשו⁶⁸, שלכן נאמר בה (לא רק "וזכרתם את כל מצות הוי"ו",

ה"ה, שאז מחמת גודל גילוי אלקותו ית' שבעבודה זו "יוכלו להתחבר שני הפ- כיים"⁶⁹ [ועד"ז במצות ציצית, שהיא מצוה כללית, שעל ידה "וזכרתם את כל מצות הוי"ו", לכן גם בקיום מצוה זו ישנו גילוי עצום זה].

ז. ע"פ כהנ"ל מובן הטעם (הפנימי) שס"ל להרמב"ם שרק באבנט היו כל- אים:

ענין האבנט הוא (כנ"ל סעיף ב) – "הכון לקראת אלקיך ישראל", היינו זה שהאדם מכין את עצמו לעמוד לפני המלך⁷⁰. דכ"א משאר הבגדים (שכ"א שייך לחלק אחר דהגוף) מורה על עבו- דה פרטית, השייכת לחלק מסויים של האדם, משא"כ האבנט מורה על הכנה כללית לעבודה, והוא הביטול הכללי של האדם, בהכינו את עצמו לעמוד לפני המלך.

(61) ועפ"ז מובן בפנימיות הענינים מ"ש ברדב"ז (הל' כלאים כאן) דכה"ג הותר בכלאים גם שלא בשעת עבודה כיון "דכתיב ב" (אמור כא, יב) ומן המקדש לא יצא . . לפי שכל שעה שירצה ה' עו- כד", והיינו שהכה"ג ה' תמיד במצב של ביטול זה דעומד לפני המלך.

(62) וזה ש' הרמב"ם שהוא בגדר הותר (ע"ד כלאים בציצית), דמשמע שלא בטל גדר כלאים, אלא שרק הותר – היינו לפי שגם ע"י גילוי זה לא מתבטל כליל גדרם של המדות (החילוק בין חסד וגבורה), אלא רק שמצד עצם הגילוי דפשיטות האוא"ס אינם בניגוד ז"ל, ואדרבה הם באופן של אחזות. היינו שאין זה מצד עצמם, אלא רק מצד פשיטות האוא"ס המאירה בהם.

ולהעיר, דאבנט של כה"ג ביוהכ"פ הוא רק של בד לבד (אחרי טו, ד). וי"ל שהוא פשיטות הא"ס עצמו, שלמעלה לגמרי מהתחלקות חו"ג (ראה לקו"ת אחרי כח, ג ואילך. עט"ר ש' יוהכ"פ פ"ה).

(63) שלח טו, לט.

(64) להעיר, שבשבת שם הובא בהמשך להענין דחגורה לשם "הכון גו" – "רבא שדי גלימא כו" אמר כעבדא קמ"י מר"י.

(65) עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ו ז.

(66) ל' הרמב"ם הל' כלי המקדש ספ"ח.

(67) שטמ"ק ערכין טז, א אות יא (ע"פ מדרש).

וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך אבנט הערה 43.

(68) המשך תער"כ ח"א ע' נט.

(69) וזהו גופא הטעם שהאבנט הוא דוקא משל כלאים, שמורה על פשיטות הא"ס המאירה בעבודת הכהונה.

(70) ראה בזה – סידור עם דא"ח ש' הציצית (ג),

ג ואילך. אמרי בינה ש' הציצית פ"ד ואילך. וראה גם לקו"ת שלח מו, א"ב.

אלא גם) "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", לא רק "מצוות הוי" אלא גם "מצוותי", "התחברות" והתקשרות עצמו-

תו ממש", "להמשיך" עצמות אור א"ס מבחי' חי' יחידה שלמעלה מבחי' כלים כו", שהמשכה זו נעשית ע"י שלימות העבודה שמצד עצם הנשמה.

(71) שלח טו, מ.

(72) ל' הסידור שם (ד, ד).

(משיחת ש"פ ויק"פ תש"נ)

פורים

וביותר תמוה מענה של ממוכן – אחד ה„חכמים יודעי העתים” – „לא” על המלך לבדו עותה ושתי המלכה כי על כל השרים ועל כל העמים גו’ כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להבזות בעליהן בעיניהן גו’ – כלומר: הנימוק לזה שהיא חייבת מיתה [„יצא דבר מלכות (גזירת מלכות של נקמה שצוה להורגה. רש”י) גו’ אשר לא תבוא ושתי (ולכך נהרגה. רש”י) לפני המלך גו’]” הוא לא מפני חטא מרידתה במלך אחש-וורוש, אלא לפי שעושה על „כל הש-רים . . . כל העמים . . . להבזות בעליהן בעיניהן”!

בכמה מפרשים עמדו על זה, ותי-צו בכמה אופנים. ויש לעיין דהרי זו תמי’ עצומה בפשוטם של כתובים, ולא באה ולא נרמזה אפילו בפרש”י על ה-מגילה!

ב. ויש לבאר זה בהקדים מ”ש ל-עיל¹ (בנוגע למשתה זה) „השתי” כדת אין אונס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש, שלכ-אורה אינו מובן לשון הכתוב „כי כן יסד המלך”; ובפרט שאינו לשון המתאים ל-המשך הכתוב „(יסד המלך) על כל רב ביתו”.

מובן, שאין לחלק בין הדיוט ומלכה בענין מורד במלכות.

(8) א, טו ואילך.

(9) שם, ט.

(10) ולכן „יצא דבר מלכות” כולל גם „שיהא זה

חוק ודת לכל הבזות את בעלה” (פרש”י שם).

(11) ראה מנות הלוי, מגילת סתרים, ראשון ל-

ציון ועוד – על פסוקים הנ”ל.

(12) א, ח.

א. בתחילת המגילה מסופר שביום השביעי של המשתה שעשה אחשורוש „לכל העם הנמצאים בשושן הבירה”², צוה „להביא את ושתי המלכה לפני המלך גו’ ותמאן המלכה ושתי לבוא גו’ ויקצוף המלך מאד גו’ ויאמר המלך לח-כמים יודעי העתים גו’ כדת מה לעשות במלכה ושתי על אשר לא עשתה את מאמר המלך גו’”.

והטעם שהציע אחשורוש את הדבר לפני חכמיו הוא „כי כן דבר המלך לפני כל יודעי דת ודין”³ (כי כן מנהג המלך בכל משפט לשום את הדבר לפני כל יודעי דת ודין. רש”י), ומשמע מזה, שהי-מסופק בדינה של ושתי. ולכאורה תמוה: הנהגת ושתי (ש”לא עשתה את מאמר המלך”) הרי היתה מרידה במלכות – ומהו הספק בדינה? והלא מי שאינו מקיים ציווי של מלך, בדיני ישראל ע”פ תורת חסד רשות למלך להרגו (מדין מרידה במלכות) – ומובן שכן הוא אצל מלכי האומות, שהמורד במלכות „אחת דתו להמית”.

(1) א, י ואילך.

(2) שם, ה.

(3) שם, יג.

(4) שם, טו.

(5) וביותר תמוה פרש”י עה”פ (א, יב) „ויקצוף המלך מאד” – „ששלח לו דברי גנאי”, ומשמע, שעצם מיאונה לא הכעיס אותו!

(6) רמב”ם הל’ מלכים פ”ג ה”ח. וראה שו”ת

חת”ס אורח סריח.

(7) לשון המגילה (ד, יא) בנוגע למי „אשר יבוא

אל המלך גו’ אשר לא יקרא” – וכ”ש וק”ז בעובר

על ציווי המלך.

ולהעיר שמה שגם אסתר המלכה בכלל זה,